

1 מקשה הגמרא: איתביה – הקשה רבי ירמיה לרבי יודא מהברייתא
 2 שהובאה לעיל, רבי אליעזר אומר, בוי, שהוא ספק חיה ספק בהמה,
 3 חייבין על חלבו אשם תלוי, הרי שאף שאי אפשר לברר איסורו,
 4 חייב אשם תלוי. מתרצת הגמרא: אמר ליה רבי זירא, אכן, רבי
 5 אליעזר כבר דלא בעיני – אין צורך שתהיה אפשרות לברר איסורו,
 6 ואף בלא זה יש חיוב אשם תלוי.
 7 רבי ירמיה ממשך להקשות על רבי זירא, הסובר שאין לחייב אשם
 8 תלוי כשאי אפשר לברר איסורו: איתביה, שנינו במשנה (ביבמות לה),
 9 יבמה שהתיבמה בתוך שלשה חדשים למיתת בעלה, וילדה לאחר
 10 שבעה חדשים מדיבום, ספק גולד בן תשעה חדשים לבעלה הראשון
 11 שמת, או שנולד בן שבועה חדשים לבעלה האחרון, שייבמה, והרי
 12 אם הוא בן הראשון היתה האשה פטורה מיבום, ונישאה לאחי בעלה
 13 באיסור, דינו שיוציא – יגרשנה היבם מספק, ותולד בשר ממה נפטר,
 14 בין אם הוא בן הראשון ובין אם הוא בן השני, ותחיבין היבם והיבמה
 15 באשם תלוי, שמא הולד הוא בנו של ראשון, ובא על אשת אח שלא
 16 במקום מצוה. ומוכח שאף באופן שאי אפשר לברר איסורו אחר כך
 17 חייב אשם תלוי, וקשה על רבי זירא. מתרצת הגמרא: הא מני –
 18 כדעת מי שנויה משנה זו, כרבי אליעזר היא, הסובר שחיוב אשם
 19 תלוי הוא אף כשאי אפשר לברר איסורו.
 20 הגמרא מביאה קושיא נוספת: איתביה רבי ירמיה לרבי זירא, שנינו
 21 בנדה (י) לגבי בדיקה שלאחר תשמיש, אם נמצא דם על עד הבדיקה
 22 שלשה איתנים – מיד לאחר תשמיש, טמאין ודאי, ותחיבין בקרבן
 23 חטאת. אבל אם נמצא הדם על העד שלשה כשבדקה לאחר זמן,
 24 טמאין רק מספק, שמא בא הדם לאחר התשמיש, ולכן פטורין מן
 25 הקרבן, ותני עלה – ושנינו על כך בברייתא, ותחיבין באשם תלוי,
 26 לכפר על ספק ביאת נדה. הרי שאף שאי אפשר לברר ספק זה, מביא
 27 אשם תלוי, וקשה על רבי זירא. מתרצת הגמרא: הא מני, רבי
 28 אליעזר היא, שמביאים אשם תלוי אף בספק שאי אפשר לברר
 29 איסורו.
 30 הגמרא מביאה טעם נוסף לפטור מאשם תלוי בספק על חתיכה אחת:
 31 אמר רב נחמן, אמר רבה בר אבון, אמר רב, היו לפניו שתי
 32 חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן, ואכל אחת מהן, ואינו
 33 יודע איזו מהן אכל, חייב באשם תלוי. אך אם היתה לפניו חתיכה
 34 אחת, ספק של חלב ספק של שומן, ואכלה, פטור. ועל זה אמר
 35 רב נחמן, מאי טעמא דרבי, שבספק חתיכה אחת אינו מביא אשם
 36 תלוי, משום דקכבר רב, שבשתי חתיכות, אחת של שומן ואחת של
 37 חלב, איקבע איסורא – נקבע כאן איסור ודאי קודם אכילתו ולכן
 38 חייב אשם תלוי, אבל בספק על חתיכה אחת, לא קבעה איסורא –
 39 לא נקבע איסור לפניו, ולכן אינו מביא אשם תלוי.
 40 מבררת הגמרא: מאי איכא – איזה חילוק יש לגבי דין זה שאין
 41 מביאים אשם תלוי בחתיכה אחת, בין הטעם של 'איקבע איסורא' –
 42 שבחתיכה אחת אין איסור קבוע וודאי, לבין הטעם שאי אפשר
 43 לברר איסוריה' – שאי אפשר לברר אם עבר איסור.
 44 הגמרא מביאה אופן שיש בו חילוק בין סברותיהם של רבא, רב נחמן
 45 ורבי זירא: איכא בינייהו – יש חילוק דין בין הסברות, בגוף במקרה
 46 שהיו לפניו שתי חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן, וכא
 47 עובד בוכבים ואכל את הראשונה, וכא אחר כך ישראל ואכל את
 48 השנייה, שבאופן זה יהיה חילוק בין הטעמים שהובאו לעיל, לדעת
 49 רבא, שהטעם שפטור בחתיכה אחת הוא משום שיש אם למקרא,
 50 ובין שנקרא 'מצוות' צריך שיהיו שתי חתיכות, הרי כאן ליכא
 51 'מצוות' בעידנא דאכל ישראל – בזמן שבא ישראל לאכול לא היו
 52 לפניו שתי חתיכות, ופטור. וכן לרבי יודא, שהטעם שפטור בחתיכה
 53 אחת הוא כיון שאי אפשר לברר לאחר אכילתו אם אכל איסור, הרי
 54 גם כאן אי אפשר לברר איסוריה, שהרי בזמן שהישראל אכל כבר
 55 לא נותרה חתיכה אחרת לברר אם עבר איסור. אך לרב נחמן,
 56 שהטעם הוא משום שצריך שיהיה איסור ברור וקבוע, הרי כאן
 57 איקבע איסורא, שהרי בתחילה, קודם שאכל הגוי, היתה כאן ודאי
 58 חתיכה אחת של חלב.

59 רבא מקשה על שיטת רב נחמן הסובר שצריך שיהיה איסור קבוע:
 60 איתביה רבא לרב נחמן, שנינו בברייתא לגבי איסור אכילת חלב,
 61 הנוהג רק בבהמה ולא בחיה, רבי אליעזר אומר, 'בוי' – בעל חיים
 62 שהוא ספק חיה ספק בהמה, חייבין עליו על חלבו אשם תלוי, כיון
 63 שלא ידוע אם הוא בהמה או חיה. ומוכח שאף בספק של חתיכה
 64 אחת חייבים אשם תלוי, אף שאין כאן איסור ברור וקבוע. תירץ לו
 65 רב נחמן: רבי אליעזר ששנה דין זה, לא בעי קביעותא לאיסורא –
 66 סובר שאין צורך שהאיסור יהיה ברור וקבוע כדי להתחייב באשם
 67 תלוי.
 68 המשך רבא להקשות על רב נחמן: איתביה, שנינו ביבמות (לה),
 69 יבמה שהתיבמה בתוך שלשה חדשים למיתת בעלה, וילדה ולד
 70 שהוא ספק בן תשעה לבעלה הראשון, או בן שבועה לאחרון,
 71 יוציא אותה מספק, ותולד בשר, ותחיבין היבם והיבמה באשם תלוי,
 72 שמא בא על אשת אח שלא במקום מצוה, ומוכח שאף במקום שאין
 73 איסור ברור וקבוע חייב אשם תלוי, וקשה על רב נחמן. תירץ לו רב
 74 נחמן: הא מני, רבי אליעזר היא, הסובר שמביאים אשם תלוי אף
 75 באיסור שאינו קבוע.
 76 רבא מקשה קושיא נוספת על רב נחמן: איתביה, שנינו במשנה בנדה
 77 (ד), לגבי בדיקות שלאחר תשמיש, נמצא דם על העד שלו, טמאין,
 78 ותחיבין בקרבן, וכן אם נמצא על שלשה איתנים – מיד לאחר תשמיש,
 79 טמאין ותחיבין בקרבן. אך אם נמצא על שלשה כשבדקה לאחר זמן,
 80 טמאין מספק, ופטורין מן הקרבן. ותני עלה בברייתא, ותחיבין
 81 באשם תלוי, לכפר על ספק ביאת נדה. הרי אף שאין האיסור קבוע
 82 וידוע, מביאים אשם תלוי.
 83 אומרת הגמרא: אישתיק – שתק רב נחמן לאחר ששמע קושיא זו.
 84 לכתר דנפק – לאחר שיצא רבא. אמר רב נחמן, מאי טעמא לא
 85 אמרי ליה – מדוע לא אמרתי לרבא לתרץ קושייתו, דהא מני –
 86 כדעת מי שנשנתה משנה זו, כרבי מאיר היא, דלא בעי קביעותא
 87 לאיסורא – שלשיטתו אין צריך איסור קבוע וידוע כדי להתחייב
 88 באשם תלוי, דתניא בברייתא, אדם השוחט קרבן מחוץ לבית
 89 המקדש במוזד חייב כרת, ובשוגג חייב קרבן, והשוחט אשם תלוי
 90 בחוץ, רבי מאיר מחייב אותו בקרבן על חטא זה של שחיתת קרבן
 91 בחוץ, ואף שאותו 'אשם תלוי' שנשחט בחוץ אינו חטא בהכרח,
 92 שהרי אשם תלוי זה בא על ספק חטא, ואם באמת לא חטא אותו אדם
 93 שהפריש את האשם התלוי, הרי זהו בהמת חולין, שאין חטא
 94 בשחיתתה בחוץ, אף על פי כן חייב מספק, כיון שאין צריך איסור
 95 קבוע, והקבצים פטורין, משום שאין מביאים אשם תלוי אלא באיסור
 96 קבוע, וממילא אפשר לומר שהמשנה בנדה סוברת כרבי מאיר.
 97 שואלת הגמרא: ואמאי – מדוע אמר רב נחמן רק שניתן להעמיד את
 98 המשנה כרבי מאיר, וליכא ליה דרבי אליעזר היא – והרי היה לו
 99 לומר שמשנה זו היא כרבי אליעזר, שהתבאר לעיל שהוא סובר שאין
 100 צריך איסור קבוע. מתרצת הגמרא: הא קא משמע לן – דבר זה רצה
 101 רב נחמן ללמדנו, דרבי מאיר בשיטת רבי אליעזר קאי – שהטעם
 102 שרבי מאיר סובר שהשוחט אשם תלוי בחוץ חייב קרבן, הוא משום
 103 שסובר כרבי אליעזר שאין צריך שיקבע האיסור.
 104 הגמרא מביאה דין נוסף בענין זה: אמר רבא (רבה בר אבון) [רב נחמן]
 105 אמר רב, אדם שהיתה לפניו חתיכה שהיא ספק של חלב ספק של
 106 שומן, ואכלה, אף שאינו סובר שאין מביאים אשם תלוי על ספק
 107 חתיכה אחת, אין זה לדברי הכל, אלא באנו למחלוקת רבי אליעזר
 108 והקבצים, האם חייב אשם תלוי, ששנינו להלן (כה). שלשיטת רבי
 109 אליעזר אדם יכול להתנדב אשם תלוי כל יום, ואף שלא עבר אפילו
 110 בספק איסור, ואין בזה משום חולין בעורה, וממילא בספק חתיכה
 111 אחת בודאי יש לחייבו באשם תלוי. ואילו לדעת חכמים שאי אפשר
 112 להתנדב אשם תלוי, אף כאן, שאין זה ספק של חתיכה אחת משתי
 113 חתיכות, אינו מביא אשם תלוי.
 114 תמחה הגמרא: לשיטת רבי אליעזר, מאי אידיא בי אכלה – מדוע
 115 הוצרך רב נחמן לומר דין זה באופן שאכל את החתיכה שלפניו, והרי
 116 אפילו אם לא אכלה נמי – גם כן יכול הוא להביא אשם תלוי, דהתנן

המשך ביאור למס' כריתות ליום שישי עמ' א

1 (שם), רבי אליעזר אומר, מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום, ואף אם
2 אין ספק לפניו.
3 מתרצת הגמרא: אמר רב אשי, רבי אליעזר אליבא דרבא בן בון
4 – מה שהוצרך רב נחמן לומר שלרבי אליעזר חייב רק באופן
5 שאכלה, הוא לפי שיטת בבא בן בוטא, דתנן – ששנינו לקמן (שם),
6 שהיה בבא בן בוטא מביא אשם תלוי כל יום חוץ ממחרת יום
7 הכיפורים, כיון שיום הכיפורים כיפר על ספק עבירה שבידו, ונשבע
8 שאילו היו מניחים לו היה מביא גם באותו יום, אלא שהיו אומרים
9 ל' המתן עד שתקננו לבית ספק – המתן עד שיעבור עליך זמן
10 שתוכל לבוא בו לידי ספק חטא, ולפי שיטה זו אפילו לרבי אליעזר
11 צריך שיאכל את חתיכת הבשר כדי שיהיה מקצת ספק ואף בספק
12 חתיכה אחת.
13 הגמרא מבארת ברייתא בדין שתי חתיכות לגבי חיוב אשם תלוי: תנו
14 רבנן בברייתא, היו לפניו שתי חתיכות, אחת של שומן ואחת של
15 חלב, בא ישראל ואכל את הראשונה, ובא עובד כוכבים ואכל
16 את השנייה, חייב הישראל אשם תלוי על אכילת הראשונה, כיון
17 שבשעה שאכל היו לפניו שתי חתיכות, וכן אם בא בלבד ואכל את
18 השנייה, וכן עורב שאכל את השנייה, חייב ישראל על אכילת
19 הראשונה. אבל אם בא עובד כוכבים ואכל את הראשונה, ואחריו
20 בא ישראל ואכל את השנייה, פטור, כיון שבשעת אכילתו לא היו
21 לפניו שתי חתיכות. ורבי מתיב אף על אכילת השנייה, משום שרבי
22 סובר שאשם תלוי חייב אף בספק של חתיכה אחת. ממשיכה
23 הברייתא ואומרת דין נוסף: אם אכל ישראל את החתיכה הראשונה
24 בשוגג, שלא ידע שיש בה ספק חלב, ואת השנייה אכל במויד, שידע
25 שיש באן ספק, חייב על אכילת הראשונה אשם תלוי, כי כשאכל את
26 הראשונה, ששגג בה, היו לפניו שתי חתיכות, אך אם אכל את

27 הראשונה במויד ואת השנייה בשוגג, פטור, משום שאכילת
28 הראשונה היתה במויד, שאין מביאים עליו קרבן, ובאכילת השנייה
29 לא היו לפניו שתי חתיכות. ורבי מתיב אשם תלוי גם כשהשנייה
30 בשוגג, כשיטתו שאף בספק של חתיכה אחת חייב אשם תלוי.
31 ממשיכה הברייתא: אם אכל את שתי במויד, פטור שאין קרבן בא
32 על מויד. אבל אם שני בני אדם את שתי החתיכות בשוגג,
33 שניהן חייבין – כל אחד מביא אשם תלוי. ומבארת הברייתא: השני
34 – מה שהשני מביא אשם תלוי על החתיכה השנייה, לא מן הדין הוא,
35 שהרי כשאכלה לא היו לפניו שתי חתיכות, אלא שאם אהה אומר
36 שהשני פטור על החתיכה השנייה, קבעת את הראשונה בהפאה,
37 כלומר, היינו טועים לומר שהטעם שהשני פטור משום שהוא אכל
38 שומן, וממילא הראשון אכל חלב, ונבוא לחייב את הראשון חטאת
39 ולא אשם תלוי.
40 מבררת הגמרא: ומנו – הסיפא של הברייתא, לגבי שנים שאכלו
41 בשוגג את שתי החתיכות, כשיטת מי היא, אי כדעת רבי שבברייתא,
42 הסובר שאשם תלוי בא אף על ספק חתיכה אחת, אם כן יקשה, מדוע
43 אמרה הברייתא שהאשם של השני אינו מן הדין, והלא מן הדין ומן
44 הדין הוא – בודאי הוא חיוב גמור מן הדין, שהרי אף באוכל חתיכה
45 אחת מסופקת סובר רבי שחייבים אשם תלוי, ואי כדעת רבנן,
46 הסוברים שאין מביאים אשם תלוי אלא בספק של שתי חתיכות, אם
47 כן יקשה, וכי משום דלא נקבע ראשון בהפאה – כדי שלא יצטרך
48 הראשון להביא חטאת על אכילת החתיכה הראשונה, נימא ליה
49 לשני אייתי חולין לעזרה – נאמר לשני להביא חולין לעזרה, שהרי
50 כיון שאין מביאים אשם תלוי בספק חתיכה אחת, האשם שיביא השני
51 הוא חולין בעזרה.
52 מתרצת הגמרא: אמר רב אשי,

59 ספק מחלקות לתטאות, אלא מעתה, באופן שאכל בנות חלב לפני
 60 יום הכיפורים, ובנות חלב אחר יום הכיפורים, והיו האכילות
 61 בהעלם אחד, שלא נודע לו חטאו בין אכילה לאכילה, ויום הכיפורים
 62 במקום אשם תלוי קאי – הרי יום הכפורים מכפר על ספק עבירות
 63 כמו אשם תלוי, ולכן נחשב יום הכפורים כמו שהיתה לו ידיעת ספק
 64 שהיה צריך להביא אשם, ולדבריו שידיעת ספק מחלקת גם
 65 לחטאות, הרי נמי מביא שתי הטאות – האם נאמר שאף כאן אם
 66 יודע לו לאחר יום הכפורים שאכל חלב, יצטרך להביא שתי חטאות,
 67 כיון שנחשב שהיתה לו ידיעת ספק באמצע, וזה ודאי קשה, דהא
 68 בהעלם אחת אכליגון – שהרי אכל את שתי החתיכות בהעלם אחד,
 69 ואינו צריך להביא אלא חטאת אחת, הרי מבואר שאין ידיעת ספק
 70 מחלקת לחטאות.
 71 מתרץ אביי את הקושיא: אמר ליה אביי, ומאן לימא לן – ומי יאמר
 72 לנו, היום הכיפורים מכפר על דלא מתידע ליה – שיום הכפורים
 73 מכפר על מי שלא נודע לו אפילו שספק חטא, דילמא והוא דמתידע
 74 ליה – שמא אינו מכפר אלא אם כן נודע לו שעבר על ספק איסור,
 75 וממילא באופן שלא נודע לו ספיקו לא כיפר לו יום הכפורים, ואין
 76 כאן חילוק אשמות ולא חילוק חטאות. דוחה רבא את תירוצו של
 77 אביי: אמר ליה רבא, [תרדא – שוטה], הודע ולא הודע' תנן – הרי
 78 שנינו במשנה (שבועות ב) שיום הכפורים מכפר בין על מי שנודע לו
 79 לפני יום הכפורים שאכל ספק חלב, ובין על מי שלא נודע לו, ותחזור
 80 קושייתנו שהרי אדם שאכל כזית חלב ביום הכפורים וכזית לאחר יום
 81 הכפורים נחשב שהיתה לו ידיעת ספק באמצע, ואף על פי כן אינו
 82 מביא אלא חטאת אחת.
 83 הגמרא מביאה לשון אחרת בקושיא על דברי אביי: איפא דאמרי,
 84 אמר ליה רבא בר חנן לאביי, לדבריו שידיעות ספק מחלקות
 85 לחטאות, מה אילו שגג ואכל בנות חלב בשחרית ביום הכיפורים,
 86 ובנות חלב נוספת בזמן מנחה ביום הכיפורים בהעלם אחד, ונודע
 87 לו לאחר יום כפור שאכל חלב ודאי, והתחייב חטאת, הרי נמי –
 88 האם גם כאן נאמר דמתחייב שתי הטאות, שהרי אילו היתה זו
 89 אכילה של ספק איסור היה יום הכפורים מכפר לו בין אכילה זו
 90 ראשונה לאכילה שנייה, שהרי יום הכפורים מכפר כאשם תלוי, וכיון
 91 שכפרת יום הכפורים נחשבת כידיעת ספק, וידיעת ספק מחלקת אף
 92 לענין חיוב חטאות, ויתחייב שנים. והרי אי אפשר לומר כן, דכיון
 93 שאכלם בהעלם אחד, יש לחייבו חטאת אחת, ומוכח שידיעת ספק
 94 אינה מחלקת לחטאות.
 95 תירץ לו אביי: אמר ליה אביי, ומאן לימא לן – ומי יאמר לנו היום
 96 הכיפורים כל שעתא מכפר – שיום הכפורים מכפר כל שעה ושעה,
 97 שאתה אומר שיום הכפורים כיפר לו בין אכילה ראשונה לשנייה,
 98 וממילא הרי זה כאילו היתה לו ידיעת ספק בין האכילות, ומכח זה
 99 אתה רוצה לחייבו בשתי חטאות, דילמא פוליה ימא מאורחא –
 100 שגמא כפרת יום הכפורים היא רק על חטאים שנעשו לפני יום
 101 הכפורים, שעבר עליהם כל יום הכפורים, מהערב, וממילא על
 102 עבירות אלו שנעשו ביום הכפורים עצמו לא כיפר לו יום הכפורים,
 103 ואין כאן חילוק אשמות ולא חילוק חטאות, וכיון שעשה הכל בהעלם
 104 אחד מביא רק חטאת אחת.
 105 רבא בר חנן דוחה את תירוצו של אביי: אמר ליה (רבה בר בר חנה)
 106 [רבא בר חנן] לאביי, תרדא – שוטה, הרי (תניא) [תנן] – שנינו
 107 במשנה, לגבי זה שיום הכפורים מכפר על ספק עבירה שחייבים עליו
 108 אשם תלוי, הרי נשאל לידו ספק עבירה ביום הכיפורים, אפילו אם
 109 היה זה עם השיבה של סוף יום הכפורים, פטור מיום תלוי, מפני
 110 שכל היום מכפר, ואפילו הרגע האחרון שבסוף היום, ומוכח שאין
 111 צורך שיעבור עליו כל יום הכפורים, וכיון שכך, אם אכל חלב
 112 בשחרית ושוב אכל חלב במנחה, נתכפר לו לאחר כל אכילה באילו
 113 הביא אשם תלוי, וכפרה זו נחשבת כידיעת ספק, ואם כן חוזרת
 114 הקושיא, לדעת אביי הסובר שידיעות ספק מחלקות לחטאות, אם כן
 115 כשיתברר לו שאכל ודאי חלב, יצטרך להביא שתי חטאות, והרי
 116 אכלם בהעלם אחד.

1 ברייתא זו כדעת רבי אליעזר היא, דאמר, מתנדב אדם אשם תלוי
 2 בכל יום, וכיון שיכול אדם להביא קרבן זה אפילו בנדבה, הילכך
 3 אמרינן ליה – לכן אומרים לשני, אייתי אשם תלוי ואיתי – תביא
 4 אשם תלוי ותעשה תנאי, אי אכל ראשון שומן, והוא (השני) אכל
 5 חלב, ליהוי כפרה – היא קרבן זה כפרה על החלב שאכל, ואי לא
 6 – ואם השני לא אכל את החלב, אלא הראשון, ליהוי נדבה – היא
 7 קרבן זה נדבה.
 8 הגמרא מביאה ברייתא שדנה באדם שאכל כמה פעמים ספק חלב
 9 בשוגג, ונודע לו בין אכילה לאכילה שיש ספק על החתיכה שאכל
 10 אם היתה חלב או שומן: תנו רבנן, אדם שאכל בשוגג חתיכה שהיא
 11 ספק חלב, ונודע לו לאחר מכן שחתיכה זו היתה ספק חלב, וחייב
 12 אשם תלוי, וקודם שהביא קרבן אירע לו שוב שאכל בשוגג חתיכה
 13 שהיא ספק חלב, ונודע לו לאחר מכן שגם חתיכה זו היתה ספק
 14 חלב, רבי אומר, אומר אני, פשם שאם נודע לו לאחר אכילת כל
 15 החתיכות, שהיו אלו אכילות של חלב ודאי, מביא חטאת על כל
 16 אחת ואחת מהאכילות, אף שבין אכילה לאכילה נודע לו רק שיש
 17 ספק בדבר, מכל מקום ידיעות אלו מחלקות בין האכילות ומחשיבות
 18 אותן כשתי העלמות, וכשנודע לו שאכן היו אלו אכילות חלב, חייב
 19 חטאת על כל אכילה, כך כשלא הוברר לו הספק, ונשארו לו כמה
 20 ספיקות של אכילות חלב, מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת. רבי
 21 יוסי פוקד יתודה ורבי אליעזר ורבי שמעון חולקים ואומרים, אי
 22 מביא אלא אשם תלוי אחת, משום שנאמר בפרשת אשם תלוי (ויקרא
 23 ה'י) ויכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג, ומריבוי לשונות השגגה
 24 שבפסוק דרשו חכמים שאפילו על שגגות הרבה אינו חייב אלא
 25 אחת, ולכן אף כשנודע לו בין אכילה לאכילה שהיה זה ספק חלב,
 26 אינו מביא אלא אשם תלוי אחד.
 27 הגמרא מביאה מחלוקת בבואור דעתו של רבי: אמר רבי זירא, כאן
 28 שנה רבי – בברייתא זו לימד אותנו רבי, שידיעות ספק מחלקות
 29 לתטאות, שהרי אמר שמיביא חטאת על כל אחת ואחת, והיינו שאם
 30 נודע לו בין אכילה לאכילה שהיה באכילתו ספק איסור, ובסוף
 31 התברר לו שבכל אותם אכילות היה איסור ודאי, מביא חטאת על
 32 כל אכילה בפני עצמה, ואף שלא היתה לו ידיעה גמורה של חטאו
 33 בין אכילה לאכילה, מכל מקום אף ידיעת ספק מועילה לענין זה,
 34 וכמו שהתבאר בברייתא.
 35 רבא אמר, אין ידיעות ספק מחלקות לתטאות – מה שנודע לו בין
 36 אכילה לאכילה שהחתיכה שאכל היא ספק חלב, אינה נחשבת
 37 ידיעה לענין חטאת, ולכן אף אם התברר לו בסוף שהיו אלו חתיכות
 38 חלב, אינו חייב חטאת על כל אכילה ואכילה, אלא הרי נמי – אלא
 39 כך יש לשנות ברייתא, פשם שאם היתה לו בין אכילה לאכילה
 40 ידיעה ודאי שאכל חלב, מביא חטאת על כל אחת ואחת, כיון
 41 שהידיעה מחלקת בין האכילות, כך גם אם היתה לו ידיעת ספק בין
 42 אכילה לאכילה, מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת. אבל ידיעת
 43 ספק בין אכילה לאכילה אינה מחלקת לחטאות, ולכן אף אם נודע לו
 44 בסוף שהיו אלו אכילות של חלב ודאי, אינו מביא אלא חטאת אחת.
 45 שואלת הגמרא: אמר ליה אביי לרבא, ואת לא תסברא – וכי אינך
 46 סבור לומר ידיעות ספק מחלקות לתטאות, והרי על כרחך יש
 47 לומר שהן מחלקות, דאי סלקא דעתך – שאם יעלה על דעתך לומר
 48 שידיעות [ספק] אין מחלקות לתטאות, וכשנודע לו בין אכילה
 49 לאכילה שזוהו ספק חלב, ובסוף נודע לו שהיו אלו ודאי חלבים, רק
 50 חטאת אחת מביא על שתי האכילות, הלא יקשה, באופן שנשאר
 51 הדבר ספק בידו, אמאי מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת,
 52 והתניא בברייתא, כלל של דבר, כל שחלוקין פתטאות – כל דבר
 53 שמחלק בין העבירות לחייבו חטאת על כל אחת ואחת, חלוקין
 54 באשמות – מחלק גם לענין חיוב חטאת, ואם תאמר שידיעות ספק
 55 אינן מחלקות לחטאות, הוא הדין שאינן מחלקות לאשמות, ומדוע
 56 אמר רבי בברייתא שידיעות אלו מחלקות לענין אשם תלוי.
 57 מקשה הגמרא על שיטת אביי, שידיעות ספק מחלקות לחטאות: אמר
 58 ליה רבא בר חנן לאביי, ולדידך – ולשיטתך, דאמרת שידיעות

ממשיכה הגמרא להקשות על אבוי ממשנה: **מְתִיב** – הקשה **רַב אִידִי**
בְּרַ אֲבִין לאבוי, שנינו במשנה (יומא פא), אדם שאכל ושתה ביום
הכפורים **בְּהַעֲלֵם אֶחָת**, שלא נודע לו חטאו בין האכילה לשתיה,
אֵינוֹ חַיִּיב אֱלֹא הַטָּאָת אֶחָת על האכילה והשתיה יחד. וקשה, **הֲאֵ**
בֵּין אֲכִילָה לְשִׁתְיָהּ אֵי אֶפְשֵׁר דְּלֹא הוּתָּה שְׁהוּת בְּיוֹם דְּמִתְיַדְעָה לִּיה
– לא יתכן שלא היה שהות של זמן בין האכילה לשתיה, שהיה יכול
להודיע לו חטאו, ו**כִּפָּר** ליה יום הכפורים על האכילה, **דְּיוֹם**
הַכְּפוּרִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁם תְּלוּי קָאָ, וְשִׁיעוּר זְמַן זֶה שְׂכִיפֵר לוֹ בּוֹ יוֹם
כפור נחשב כמו ספק ידיעה, ומכל מקום קִתְּנִי במשנה, שאם נודע לו
לאחר מכן שחטא באיסור אכילה ושתיה ביום כפורים, **אֵינוֹ חַיִּיב**
אֱלֹא הַטָּאָת אֶחָת. ו**אֵי סְלָקָא דְּעֵתְךָ** – ואם יעלה על דעתך לומר
כאבי שידיעות **סָפֵק מְחַלְקוֹת לְהַטָּאָת, לִחְיִיב שְׁתֵּי הַטָּאָת** –
היה לנו לומר שיתחייב שתי חטאות. מתרצת הגמרא: **אֲמַרְי** – אמרו
בני הישיבה, **כִּי אֲמַר רַבִּי יוֹרָא** – כל מה שאמר רבי זירא שידיעות
ספק מחלוקת לחטאות, והסכים אבוי לדבריו, **הֵינּוּ רַק לְדַעַת רַבִּי**
בְּרֵייתָא לְעִיל, וְאֵילוֹ הָא – משנה זו, כרַבְּנֵן הִיא, והיינו כרבי יוסי
ורבי אליעזר ורבי שמעון החולקים על רבי ברייתא שם, וסוברים
שאין ידיעות ספק מחלוקת לחטאות.

מקשה הגמרא: איך אפשר לומר שמשנה זו היא כחכמים, ו**הֲאֵ**
מְדַרְסִיפָא של משנה זו כדעת רבי היא, דְּקִתְּנִי בסיפא, שְׁתָּה אדם
ביום הכפורים ציר – זיעת דגים שיוצאת מהם כשמולחים אותם, או
מזריים – שומן היוצא מהדגים, פְּטוּר, משום שמשקים אלו אינם
ראויים לשתיה, ויש לדייק, **הֲאֵ** – אבל אם שתה חומץ, חַיִּיב, ומני
– וכדעת מי שנשנית משנה זו, כרַבִּי הִיא, דְּתַנִּיא בברייתא, חוּמֵץ אֵין
מְשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, ואֵין חַיִּיבִים עַל שְׁתִּיתוֹ בְּיוֹם הַכְּפוּרִים. רַבִּי אוֹמֵר,
אוֹמֵר אֲנִי, חוּמֵץ מְשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, וחַיִּיבִים עַל שְׁתִּיתוֹ. מְסִימַת
הגמרא את קושייתו: ו**מְדַרְסִיפָא** של המשנה כרבי, רִישָׁא נְמִי רַבִּי,
ולא כחכמים, ואם כן חזרת הקושיא, כיון שלדעת רבי ידיעות ספק
מחלוקת לחטאות, מדוע מי שאכל ושתה ביום הכפורים אינו מביא
אלא חטאת אחת. מתרצת הגמרא: **אֲמַרְי**, אין הכרח לומר שהסיפא
והרישא שנתו כדעת אותו הנגמר, אלא אבוי יעמיד את הסיפא כרבי,
שחומץ משיב את הנפש, ואילו את הרישא כרַבְּנֵן, הסוברים שאין
ידיעות ספק מחלוקת לחטאות.

מקשה הגמרא על אבוי מברייתא: **מְתִיב רַבָּא** לאבוי, שנינו בברייתא
לגבי חיוב קרבן מעילה, שאינו בא אלא על מעילה של שוה פרוטה,
ואם אָכַל האדם היום מאכל של הקדש בשווי חצי פרוטה, ו**אֲכַל**
לְמַחֵר עוד מאכל בשווי חצי פרוטה, וכן אם נִהְנֶה מזההקדש בדבר
שאינו נאכל, בשיעור של חצי פרוטה היום, ונִהְנֶה בשווי עוד חצי
פרוטה לְמַחֵר, וכן אם אָכַל היום מהקדש בשווי חצי פרוטה ונִהְנֶה
לְמַחֵר בחצי פרוטה, או שִׁנְהֶנְה היום מההקדש ו**אֲכַל לְמַחֵר, וְאֵפִילוֹ**
הָיוּ הַאֲכִילָה אוֹ הַהִנָּה שֶׁל שְׁנֵי הַחֲצָאִים רְחוּקִים זֶה מִזֶּה מְכַאֵן עַד
שְׁלֹשׁ שָׁנִים, והָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּהַעֲלֵם אֶחָד, מִנֵּין שֶׁהֵן מְצַמְרִפִּין זֶה עַם
זֶה, לחַיִּיבוֹ קֶרְבֵן מַעִילָה, תְּלִמוּד לזֶמֶר בְּרִשְׁתָּא אֲשֶׁם (ויקרא ה טו) 'נֶפֶשׁ
כִּי תִמְעַל מִעַל וְחָטְאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי ה', וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַה' אֵיל
תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְפֶּךָ בְּסֹף שָׁקָלִים בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ לְאֲשֶׁם, ובמה
שכפל הפסוק את לשונו וכתב 'תִּמְעוֹל מִעַל', רִיבָה הַכְּתוּב צִירוֹף
פְּרוּטָה אֵפִילוֹ כַּמָּה שְׁנַיִם. מְסִימַת הַגְּמָרָא אֶת קוּשִׁייתָהּ: וְאֲמַאי –
מדוע מצטרפים לחייבו קרבן מעילה, **הֲאֵ** – הרי בתוך אותם שלש
שנים כִּיפָּר עֲלֵיהֶם יוֹם הַכְּפוּרִים, על המעילה הראשונה, אם היה לו
ספק מעילה, שהרי יום הכפורים במקום אשם תלוי הוא, וכיון
שכפרת יום הכפורים היא כספק ידיעה, ולדעת אבוי ספק ידיעה

מחלקת לחטאות, אם כן אין לצרף את שני חצאי המעילה באופן
שהיה ביניהם יום הכפורים, המחלק ביניהם, ומדוע חייבה אותו
הברייתא בקרבן מעילה.

מתרצת הגמרא: **אֲמַרְי**, הטעם שאין יום הכפורים מחלק ביניהם הוא
כיון דכי **מְכַפֵּר יוֹם הַכְּפוּרִים**, רק על איסורא הוא מכפר, ואילו על
מְמוֹנָא לא **מְכַפֵּר**, וכשאכל ממנו הקדש הוא מתחייב גם קרן וחומש,
ואין יום הכפורים מכפר על חטא שיש בו חיוב ממוני, ולכן מצטרפים
שני חצאי הפרוטה לחייבו קרבן.

תירוץ נוסף: **וְאֵיפְעִית אֵימָא** – ואם תרצה תתרוץ באופן אחר,
שהטעם שאין יום הכפורים מכפר עליו הוא משום דכי **מְכַפֵּר יוֹם**
הַכְּפוּרִים, רק עַל בּוֹלִיָּה שִׁיעוּרָא – על שיעור עבירה שלם, **עַל פְּלִגְנָא**
דְּשִׁיעוּרָא – אך על חצי שיעור לא **מְכַפֵּר**, וכיון שמעל לפני יום
הכפורים רק בחצי פרוטה, אין יום הכפורים מכפר על חטא כזה,
וממילא אין זה נחשב שיש כאן ידיעת ספק, ולכן מצטרפים שני
החצאים לחייבו קרבן אחד.

הגמרא מביאה אמוראים נוספים שנחלקו במחלוקת של רבי זירא
ורבא, האם ידיעת ספק מחלקת לחטאות: וכן **אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ, בְּאֵן**
– בברייתא זו שִׁנְה רַבִּי, יְדִיעוֹת סָפֵק מְחַלְקוֹת לְהַטָּאָת, וכדעת
רבי זירא. ורַבִּי יוֹחֲנָן אֲמַר אֵין יְדִיעוֹת סָפֵק מְחַלְקוֹת לְהַטָּאָת,
וכרבא, **אֱלֹא הֵכִי קִתְּנִי** – אלא כך יש לשנות בברייתא, **בְּשֵׁם שָׂאֵם**
הֵיְתָה לוֹ יְדִיעָה וְדִאי – שנודע לו בין אכילה לאכילה שודאי אבל
חלב, מביא חטאת על כל אֶחָת וְאֶחָת, משום שלא אכלם בהעלם
אחד, כִּף אֵם הֵיְתָה לוֹ יְדִיעָת סָפֵק – שנודע לו בין אכילה לאכילה
שיש ספק על החתיכה שאכל, **מְבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת,**
אבל ידיעת ספק בין אכילה לאכילה אינה מחלקת לחטאות.

מקשה הגמרא על שיטת ריש לקיש: **בְּשִׁלְמָא** – הברייתא מובנת
לדעת רבי יוחנן, הסובר שידיעת ספק אינה מחלקת לחטאות, הֵינּוּ
דְּקָא תְּלוּי לְאֲשֶׁם בְּהַטָּאָת – זהו הטעם שהתנא בברייתא תלה את
הדין של אשם בחטאת, שכשם שידיעה ודאית מחלקת לחטאות, כך
ידיעת ספק מחלקת לאשמות. **אֱלֹא לְרִישׁ לְקִישׁ, הסובר שכוונת**
הברייתא לומר שידיעת ספק מחלקת לחטאות, הַטָּאָת פְּאֲשֶׁם מִיבְעִי
לִיה – היה לתנא של הברייתא לתלות את דין החטאת באשם,
שכשם שידיעת ספק מחלקת לאשם, כך היא מחלקת לחטאת.

מסיימת הגמרא, קְשִׁינָא – אכן קשה הדבר.
הגמרא מקשה שתירה בדעת רבי יוחנן ובדעת ריש לקיש: ורַבִּי דְּרַבִּי
יֹחֲנָן אֲדַרְבֵּי יוֹחֲנָן – וקשה מדברי רבי יוחנן כאן על דבריו במקום
אחר, ורַבִּי דְּרִישׁ לְקִישׁ אֲדַרְבֵּי לְקִישׁ – וכן קשה מדברי ריש לקיש
כאן על דבריו במקום אחר, דְּתַנִּיא בברייתא, שְׁנֵי שְׂבִילִין (–דרכים)
ברשות הרבים, שביל אֶחָד מְמוֹנָא, מחמת מת הקבור בו, וההולך שם
מאהיל בהכרח על קברו. ושביל אֶחָד פְּטוּר, ולא ידוע איזה טהור
ואיזה טמא, וְהֵלֵךְ אדם בְּרִאשׁוֹן, ולא נִכְנַס לבית המקדש, ואחר כך
הלך אותו אדם גם בְּשִׁבִיל הַשְּׁנַיִם, ונמצא שודאי נטמא באחד
השבילים, ונעלמה ממנו טומאתו, ונִכְנַס לבית המקדש, חַיִּיב קרבן
עולה ויורד, כיון שקודם שנכנס היתה לו ידיעה ודאית על טומאתו,
אף שאינו יודע מאיזה שביל נטמא. אופן שני: וכן אם הֵלֵךְ בְּרִאשׁוֹן
ונעשה ספק טמא, ונִכְנַס לבית המקדש, (פְּטוּר בְּשִׁנְי ונִכְנַס חַיִּיב
הֵלֵךְ בְּרִאשׁוֹן ונִכְנַס) ולאחר מכן הָיָה שִׁנְיָה – היוו עליו מי חטאת
בשלישי וחזרו והיוו עליו בשביעי, וּמְבַל, ולאחר שנטהר הֵלֵךְ
בְּשִׁבִיל הַשְּׁנַיִם, ונִכְנַס לבית המקדש, חַיִּיב חטאת, כיון שאחת
מהכניסות למקדש ודאי היתה בטומאה,